



SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
XI KADENCJA

Warszawa, 18 lutego 2026 r.

Druk nr 638

Pani

Małgorzata KIDAWA-BŁOŃSKA

MARSZAŁEK SENATU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu, my niżej podpisani senatorowie wnosimy o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz ustawy o referendum lokalnym.

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniamy pana senatora Waldego Dzikowskiego.

W załączeniu przekazujemy projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

- | | |
|-------------------------------|----------------------------------|
| (-) Halina Bieda | (-) Kazimierz Kleina |
| (-) Adam Bodnar | (-) Magdalena Kochan |
| (-) Marek Borowski | (-) Agnieszka Kołacz-Leszczyńska |
| (-) Bogdan Borusewicz | (-) Władysław Komarnicki |
| (-) Ryszard Brejza | (-) Krzysztof Kwiatkowski |
| (-) Leszek Czarnobaj | (-) Beata Małecka-Libera |
| (-) Waldy Dzikowski | (-) Ewa Matecka |
| (-) Artur Dunin | (-) Jolanta Piotrowska |
| (-) Jerzy Fedorowicz | (-) Grzegorz Schetyna |
| (-) Beniamin Godyla | (-) Joanna Sekuła |
| (-) Tomasz Grodzki | (-) Henryk Piotr Siedlaczek |
| (-) Janusz Gromek | (-) Adam Szejnfeld |
| (-) Rafał Grupiński | (-) Ryszard Świlski |
| (-) Ewa Monika Kaliszek | (-) Jerzy Wcisła |
| (-) Małgorzata Kidawa-Błońska | (-) Barbara Zdrojewska |

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz ustawy o referendum lokalnym

Art. 1. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 12 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Stały obwód głosowania obejmuje od 200 do 3000 mieszkańców. W przypadkach uzasadnionych miejscowymi warunkami obwód może obejmować mniejszą albo większą liczbę mieszkańców.”;

- 2) w art. 18 w § 3 w pkt 5 po wyrazach „art. 202 § 1” dodaje się wyrazy „i 2a”;

- 3) w art. 82 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Prawo wniesienia protestu przysługuje również przewodniczącemu właściwej komisji wyborczej, sekretarzowi obwodowej komisji wyborczej i pełnomocnikowi wyborczemu.”;

- 4) po art. 83 dodaje się art. 83a w brzmieniu:

„Art. 83a. 1. W przypadku uznania protestu wyborczego za zasadny i mający wpływ na wynik głosowania, Sąd Najwyższy może podjąć uchwałę w sprawie zmiany wyników głosowania.

2. Uchwała, o której mowa w ust. 1, nie ma wpływu na wynik wyborów.

3. Uchwała, o której mowa w ust. 1, podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej oraz podaniu do publicznej wiadomości wraz z załącznikiem zawierającym zmienione wyniki głosowania.”;

- 5) uchyla się art. 103aa;

- 6) w art. 103ba § 4 otrzymuje brzmienie:

„§. 4. Zaświadczenie, o którym mowa w § 2, opatrzone pieczęcią komisji wyborczej podpisuje sekretarz danej komisji.”;

- 7) w art. 103c w § 2 skreśla się wyrazy „art. 103aa,”;

- 8) w art. 154 § 4c otrzymuje brzmienie:

„§ 4c. Zaświadczenie:

- 1) opatrzone pieczęcią obwodowej komisji wyborczej dla członka obwodowej komisji wyborczej podpisuje jej sekretarz, a dla sekretarza – przewodniczący;

- 2) opatrzone pieczęcią terytorialnej komisji wyborczej dla członka terytorialnej komisji wyborczej podpisuje jej przewodniczący, a dla przewodniczącego – jego zastępca.”;
- 9) w art. 166:
- a) w § 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
„Komisarzy wyborczych, w liczbie 49 na okres 5 lat, powołuje, spośród sędziów, Państwowa Komisja Wyborcza.”,
- b) § 3a otrzymuje brzmienie:
„3a. W przypadku uzasadnionych zastrzeżeń do kandydatów na komisarzy wyborczych, wskazanych w trybie, o którym mowa w § 3, Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie informuje o tym Ministra Sprawiedliwości, który zgłasza nowych kandydatów.”,
- c) po § 3a dodaje się § 3b w brzmieniu:
„§ 3b. Kandydatów na komisarzy wyborczych zgłasza Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii kolegium właściwego miejscowo sądu apelacyjnego.”;
- d) § 4 i 5 otrzymują brzmienie:
„§ 4. Komisarzem wyborczym może być także sędzia w stanie spoczynku, który nie ukończył 70 lat.
§ 5. Komisarzami wyborczymi nie mogą być mężowie zaufania lub członkowie komisji wyborczej.”,
- e) po § 5 dodaje się § 5a w brzmieniu:
„§ 5a. Komisarz wyborczy pełni swoją funkcję niezależnie od sprawowania urzędu sędziego.”,
- f) w § 7:
– uchyla się pkt 3 i 4;
– w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:
„6) ustania stosunku służbowego sędziego.”;
- 10) w art. 167 w § 1 po pkt 3a dodaje się pkt 3aa w brzmieniu:
„3aa) powoływanie i odwoływanie sekretarzy obwodowych komisji wyborczych;”;
- 11) art. 170 otrzymuje brzmienie:
„Art. 170. § 1. W skład okręgowej komisji wyborczej wchodzi od 4 do 10 osób powoływanych spośród sędziów oraz z urzędu, jako jej przewodniczący, komisarz

wyborczy. W skład okręgowej komisji może być powołany także sędzia w stanie spoczynku, który nie ukończył 70 lat.

§ 2. Sędziów, którzy będą wchodzić w skład okręgowej komisji wyborczej, zgłasza Minister Sprawiedliwości, najpóźniej w 52 dniu przed dniem wyborów, w liczbie uzgodnionej z Państwową Komisją Wyborczą.

§ 3. Państwowa Komisja Wyborcza powołuje okręgowe komisje wyborcze najpóźniej w 48 dniu przed dniem wyborów.

§ 4. W przypadku gdy komisarz wyborczy nie może pełnić funkcji przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej, komisja wybiera przewodniczącego ze swojego grona.

§ 5. W przypadku określonym w § 4, Minister Sprawiedliwości zgłasza do składu okręgowej komisji wyborczej dodatkową osobę. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 6. Pierwsze posiedzenie okręgowej komisji wyborczej organizuje dyrektor właściwej miejscowo delegatury Krajowego Biura Wyborczego.

§ 7. Okręgowa komisja wyborcza na pierwszym posiedzeniu wybiera spośród siebie dwóch zastępców przewodniczącego komisji.

§ 8. Funkcję sekretarza okręgowej komisji wyborczej pełni dyrektor właściwej miejscowo delegatury Krajowego Biura Wyborczego albo osoba przez niego wskazana.

§ 9. Sekretarz uczestniczy w pracach okręgowej komisji wyborczej z głosem doradczym.

§ 10. Skład okręgowej komisji wyborczej podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty.

§ 11. Techniczno-materialne warunki pracy okręgowej komisji wyborczej zapewnia Krajowe Biuro Wyborcze.”;

12) w art. 171:

a) w § 1:

- po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
„1a) ukończenia 70 lat;”;
- uchyla się pkt 2a,

b) w § 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) na uzasadniony wniosek Ministra Sprawiedliwości.”,

c) w § 3 wyrazy „§ 7” zastępuje się wyrazami „§ 10”;

13) w art. 174:

- a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W skład rejonowej komisji wyborczej wchodzi 4 osoby powoływane spośród sędziów oraz z urzędu, jako jej przewodniczący, komisarz wyborczy. W skład rejonowej komisji może być powołany także sędzia w stanie spoczynku, który nie ukończył 70 lat.”,
 - b) w § 2 wyrazy „§ 2–8” zastępuje się wyrazami „§ 2–11”;
- 14) w art. 182:
- a) w § 1a:
 - wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W skład obwodowej komisji wyborczej powołuje się:”,
 - pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) 11 osób w obwodach głosowania od 2001 do 2500 mieszkańców,
4) 13 osób w obwodach głosowania powyżej 2500 mieszkańców”
 - dodaje się część wspólną w brzmieniu:

„– w tym sekretarza obwodowej komisji wyborczej.”,
 - b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Pełnomocnik wyborczy albo upoważniona przez niego osoba może zgłosić po jednym kandydacie do każdej obwodowej komisji wyborczej na obszarze okręgu wyborczego, w którym została zarejestrowana zgłoszona przez niego lista kandydatów na posłów, posłów do Parlamentu Europejskiego albo radnych albo zarejestrowany został kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej, senatora albo wójta.”,
 - c) w § 3 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– w tym sekretarza obwodowej komisji wyborczej, spośród kandydatów zgłoszonych przez pełnomocników wyborczych lub upoważnione przez nich osoby. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio.”,
 - d) § 7 i 8 otrzymują brzmienie:

„§ 7. Jeżeli liczba kandydatów zgłoszonych w trybie, o którym mowa w § 2, jest mniejsza od dopuszczalnego minimalnego składu liczbowego obwodowej komisji wyborczej, komisarz wyborczy uzupełnia jej skład spośród dodatkowych osób zgłoszonych przez pełnomocników wyborczych albo upoważnione przez nich osoby. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio.

§ 8. W przypadku zgłoszenia do składu obwodowej komisji wyborczej liczby kandydatów przekraczającej dopuszczalny skład liczbowy, jej skład ustala się w drodze publicznego losowania przeprowadzonego przez komisarza wyborczego, spośród kandydatów zgłoszonych w trybie, o którym mowa w § 2.”;

f) § 8a otrzymuje brzmienie:

„§ 8a. W przypadku niedokonania zgłoszenia kandydatów do składu komisji, w sytuacji, o której mowa w § 7, minimalny skład liczbowy obwodowej komisji wyborczej wynosi 5 członków.”;

g) w § 10 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Obwodowa komisja wyborcza na pierwszym posiedzeniu wybiera spośród siebie przewodniczącego i jego zastępcę, przy czym nie mogą to być osoby zgłoszone przez tego samego pełnomocnika wyborczego.”;

15) w art. 183 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W skład obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych za granicą powołuje się:

- 1) od 4 do 16 osób spośród kandydatów zgłoszonych przez pełnomocników wyborczych lub upoważnione przez nich osoby, reprezentujących komitety wyborcze, które zgłosiły listę kandydatów na posłów albo posłów do Parlamentu Europejskiego albo zarejestrowały kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej albo senatora;
- 2) jedną osobę wskazaną przez konsula, która wykonuje zadania sekretarza obwodowej komisji wyborczej.”;

16) po art. 183 dodaje się art. 183a w brzmieniu:

„Art. 183a. § 1. Sekretarzy obwodowych komisji wyborczych powołuje właściwy komisarz wyborczy spośród kandydatów zgłoszonych przez wójta.

§ 2. Na sekretarza obwodowej komisji wyborczej może zostać powołana osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim;
- 2) ukończyła 25 lat najpóźniej w dniu dokonania zgłoszenia;
- 3) posiada wykształcenie wyższe albo wykształcenie wyższe uzyskane za granicą uznane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) jest pracownikiem urzędu obsługującego organy administracji rządowej, samorządowej lub jednostek im podległych lub przez nie nadzorowanych albo

posiada co najmniej 2-letni staż pracy w tych urzędach lub jednostkach albo jest nauczycielem mianowanym albo nauczycielem dyplomowanym w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm.¹).

§ 3. Sekretarzem obwodowej komisji wyborczej nie może być osoba:

- 1) która w chwili zgłoszenia ma ukończone 65 lat;
- 2) kandydująca w wyborach w okręgu, w skład którego wchodzi gmina właściwa dla obszaru działania obwodowej komisji wyborczej;
- 3) pełniąca funkcję organu albo wchodząca w skład organu pochodzącego z wyborów powszechnych;
- 4) która objęła funkcję pełnomocnika wyborczego, komisarza wyborczego, urzędnika wyborczego albo męża zaufania;
- 5) należąca do partii politycznej;
- 6) prowadząca działalność publiczną niedającą się pogodzić z funkcją sekretarza obwodowej komisji wyborczej;
- 7) skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

§ 4. Do zadań sekretarza obwodowej komisji wyborczej należy zapewnienie, we współdziałaniu z przewodniczącym obwodowej komisji wyborczej, prawidłowości działań obwodowej komisji wyborczej i ich koordynowanie, w szczególności:

- 1) przeliczenia i sprawdzenia kart do głosowania przez obwodową komisję wyborczą podczas ich odbioru i w dniu głosowania przed jego rozpoczęciem;
- 2) przebiegu głosowania i ustalenia wyników głosowania;
- 3) sporządzenia protokołu głosowania przez obwodową komisję wyborczą oraz jego podpisania i podania do wiadomości publicznej;
- 4) spakowania protokołu głosowania oraz jego kopii i przekazania ich do komisji wyborczej wyższego stopnia;
- 5) spakowania dokumentów z głosowania i przekazania ich w depozyt urzędnikowi wyborczemu.

§ 5. Sekretarzowi obwodowej komisji wyborczej oraz osobie wykonującej zadania sekretarza, o której mowa w art. 183 § 2 pkt 2, przysługuje zryczałtowana dieta za czas

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871 oraz z 2025 r. poz. 620, 1019, 1160, 1188 i 1189.

związany z wykonywaniem przez nich zadań, w wysokości 130 % diety przysługującej przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej.

§ 6. Pod nieobecność sekretarza obwodowej komisji wyborczej albo osoby wykonującej zadania sekretarza, o której mowa w art. 183 § 2 pkt 2, zadania, o których mowa w § 4, wykonuje przewodniczący obwodowej komisji wyborczej. Przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej w takiej sytuacji nie przysługuje dieta, o której mowa w § 5.

§ 7. Właściwy komisarz wyborczy odwołuje sekretarza obwodowej komisji wyborczej w przypadku stwierdzenia niewykonywania albo nienależytego wykonywania zadań, o których mowa w § 4, a także w przypadku nieuczestniczenia w pracach komisji bez usprawiedliwienia albo podejmowania działań sprzecznych z prawem.

§ 8. Funkcja sekretarza obwodowej komisji wyborczej wygasa w przypadku zaistnienia przesłanki, o której mowa w § 3 pkt 2–7, lub przesłanki, o której mowa w art. 184 § 1 pkt 1–4 lub 6.

§ 9. Państwowa Komisja Wyborcza określi, w drodze uchwały, tryb powoływania sekretarzy obwodowych komisji wyborczych, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia prawidłowego i sprawnego przygotowania i przebiegu wyborów oraz funkcjonowania obwodowych komisji wyborczych oraz uwzględniając konieczność zapewnienia sekretarzom odpowiedniego szkolenia.”;

17) w art. 191a § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W każdej gminie działają urzędnicy wyborczy powoływani przez Szefa Krajowego Biura Wyborczego, na wniosek wójta, spośród pracowników urzędu gminy.”;

18) w art. 191b w § 1 uchyla się zdanie drugie;

19) w art. 202:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Podział na okręgi wyborcze, ich numery i granice, a także siedziby okręgowych komisji wyborczych określa załącznik nr 1 do kodeksu.”,

b) po § 2 dodaje się § 2a i 2b w brzmieniu:

„§ 2a. Państwowa Komisja Wyborcza określa, w drodze uchwały do 31 grudnia każdego roku, liczbę posłów wybieranych w każdym okręgu, w oparciu o dane zgromadzone w Centralnym Rejestrze Wyborców.

§ 2b. Po upływie 30 dni od niedopełnienia przez Państwową Komisję Wyborczą obowiązku, o którym mowa w § 2a, uchwałę, o której mowa w tym przepisie, podejmuje Sąd Najwyższy.”;

20) w art. 203 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Państwowa Komisja Wyborcza przedkłada Sejmowi wnioski w sprawie zmiany granic okręgów wyborczych, jeżeli konieczność taka wynika ze zmian w zasadniczym podziale terytorialnym państwa lub ze zmiany liczby mieszkańców w okręgu wyborczym lub w kraju.”;

21) w art. 230:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli właściwa okręgowa komisja wyborcza nie uzyska wyników głosowania w obwodach głosowania w ciągu 24 godzin od zakończenia głosowania, głosowanie w tych obwodach uważa się za niebyłe.”,

b) po § 2 dodaje się § 2a i 2b w brzmieniu:

„§ 2a. W uzasadnionych przypadkach okręgowa komisja wyborcza może przedłużyć termin, o którym mowa w § 2, do 48 godzin. W przypadku upływu przedłużonego terminu, przepis § 2 stosuje się odpowiednio.

§ 2b. Przedłużenie terminu, o którym mowa w § 2, oraz niezyskanie wyników głosowania z obwodu odnotowuje się w protokole wyników głosowania w okręgu wyborczym, z wymienieniem obwodów głosowania oraz przyczyn przedłużenia terminu lub niezyskania wyników głosowania.”;

22) załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej ustawy.

Art. 2. W ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 472) w art. 1 w ust. 2 skreśla się wyrazy: „, art. 103aa”.

Art. 3. Państwowa Komisja Wyborcza dostosuje właściwość terytorialną komisarzy wyborczych, o której mowa w art. 166 § 2 ustawy zmienianej w art. 1, uwzględniając liczbę komisarzy wyborczych, o której mowa w art. 166 § 3 tej ustawy, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 4. 1. Kadencja dotychczasowych komisarzy wyborczych wygasa z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Państwowa Komisja Wyborcza powołuje nowych komisarzy wyborczych w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. W przypadku niepowołania przez Państwową Komisję Wyborczą nowych komisarzy wyborczych, w terminie, o którym mowa w ust. 2, nowych komisarzy powołuje Sąd Najwyższy.

4. Komisarze wyborczy, o których mowa w ust. 1, pełnią funkcję do czasu powołania nowych komisarzy wyborczych.

Art. 5. 1. Kadencja dotychczasowych urzędników wyborczych wygasa z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Szef Krajowego Biura Wyborczego powołuje nowych urzędników wyborczych w terminie 45 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. W przypadku niepowołania przez Szefa Krajowego Biura Wyborczego nowych urzędników wyborczych, w terminie, o którym mowa w ust. 2, nowych urzędników powołuje komisarz wyborczy.

Art. 6. Państwowa Komisja Wyborcza podejmuje uchwałę, o której mowa w art. 202 § 2a ustawy zmienianej w art. 1, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 7. Do wyborów zarządzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Załącznik do ustawy z dnia

„Załącznik nr 1

WYKAZ OKRĘGÓW WYBORCZYCH DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

OKRĘG WYBORCZY NR 1 – część województwa dolnośląskiego obejmująca obszary powiatów: bolesławiecki, głogowski, jaworski, kamiennogórski, karkonoski, legnicki, lubański, lubiński, lwówecki, polkowicki, zgorzelecki, złotoryjski oraz miast na prawach powiatu: Jelenia Góra, Legnica.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: LEGNICA.

OKRĘG WYBORCZY NR 2 – część województwa dolnośląskiego obejmująca obszary powiatów: dzierzoniowski, kłodzki, świdnicki, wałbrzyski, ząbkowicki oraz miasta na prawach powiatu: Wałbrzych.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: WAŁBRZYCH.

OKRĘG WYBORCZY NR 3 – część województwa dolnośląskiego obejmująca obszary powiatów: górowski, milicki, oleśnicki, oławski, strzeliński, średzki, trzebnicki, wołowski, wrocławski oraz miasta na prawach powiatu: Wrocław.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: WROCŁAW.

OKRĘG WYBORCZY NR 4 – część województwa kujawsko-pomorskiego obejmująca obszary powiatów: bydgoski, inowrocławski, mogileński, nakielski, sępoleński, świecki, tucholski, żniński oraz miasta na prawach powiatu: Bydgoszcz.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: BYDGOSZCZ.

OKRĘG WYBORCZY NR 5 – część województwa kujawsko-pomorskiego obejmująca obszary powiatów: aleksandrowski, brodnicki, chełmiński, golubsko-dobrzyński, grudziądzki, lipnowski, radziejowski, rypiński, toruński, wąbrzeski, włocławski oraz miast na prawach powiatu: Grudziądz, Toruń, Włocławek.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: TORUŃ.

OKRĘG WYBORCZY NR 6 – część województwa lubelskiego obejmująca obszary powiatów: janowski, kraśnicki, lubartowski, lubelski, łęczyński, łukowski, opolski, puławski,

rycki, świdnicki oraz miasta na prawach powiatu: Lublin.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: LUBLIN.

OKRĘG WYBORCZY NR 7 – część województwa lubelskiego obejmująca obszary powiatów: bialski, biłgorajski, chełmski, hrubieszowski, krasnostawski, parczewski, radzyński, tomaszowski, włodawski, zamojski oraz miasta na prawach powiatu: Biała Podlaska, Chełm, Zamość.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: CHEŁM.

OKRĘG WYBORCZY NR 8 – województwo lubuskie

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: ZIELONA GÓRA.

OKRĘG WYBORCZY NR 9 – część województwa łódzkiego obejmująca obszary powiatów: brzeziński, łódzki wschodni oraz miasta na prawach powiatu: Łódź.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: ŁÓDŹ.

OKRĘG WYBORCZY NR 10 – część województwa łódzkiego obejmująca obszary powiatów: bełchatowski, opoczyński, piotrkowski, radomszczański, rawski, skierniewicki, tomaszowski oraz miast na prawach powiatu: Piotrków Trybunalski, Skierniewice.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: PIOTRKÓW TRYBUNALSKI.

OKRĘG WYBORCZY NR 11 – część województwa łódzkiego obejmująca obszary powiatów: kutnowski, łaski, łęczycki, łowicki, pabianicki, pajęczański, poddębicki, sieradzki, wieluński, wieruszowski, zduńskowolski, zgierski.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: SIERADZ.

OKRĘG WYBORCZY NR 12 – część województwa małopolskiego obejmująca obszary powiatów: chrzanowski, myślenicki, oświęcimski, suski, wadowicki.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: KRAKÓW.

OKRĘG WYBORCZY NR 13 – część województwa małopolskiego obejmująca obszary powiatów: krakowski, miechowski, olkuski oraz miasta na prawach powiatu: Kraków.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: KRAKÓW.

OKRĘG WYBORCZY NR 14 – część województwa małopolskiego obejmująca obszary powiatów: gorlicki, limanowski, nowosądecki, nowotarski, tatrzański oraz miasta na prawach powiatu: Nowy Sącz.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: NOWY SĄCZ.

OKRĘG WYBORCZY NR 15 – część województwa małopolskiego obejmująca obszary powiatów: bocheński, brzeski, dąbrowski, proszowicki, tarnowski, wielicki oraz miasta na prawach powiatu: Tarnów.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: TARNÓW.

OKRĘG WYBORCZY NR 16 – część województwa mazowieckiego obejmująca obszary powiatów: ciechanowski, gostyniński, mławski, plocki, płoński, przasnyski, sierpecki, sochaczewski, żuromiński, żyrardowski oraz miasta na prawach powiatu: Płock.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: PŁOCK.

OKRĘG WYBORCZY NR 17 – część województwa mazowieckiego obejmująca obszary powiatów: białobrzegi, grójce, kozienicki, lipski, przysuski, radomski, szydlowiecki, zwoleniński oraz miasta na prawach powiatu: Radom.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: RADOM.

OKRĘG WYBORCZY NR 18 – część województwa mazowieckiego obejmująca obszary powiatów: garwoliński, łosicki, makowski, miński, ostrołęcki, ostrowski, pułtuski, siedlecki, sokołowski, węgrowski, wyszkowski oraz miast na prawach powiatu: Ostrołęka, Siedlce.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: SIEDLCE.

OKRĘG WYBORCZY NR 19 – część województwa mazowieckiego obejmująca obszar miasta na prawach powiatu: Warszawa.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: WARSZAWA.

OKRĘG WYBORCZY NR 20 – część województwa mazowieckiego obejmująca obszary powiatów: grodziski, legionowski, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zachodni, wołomiński.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: WARSZAWA.

OKRĘG WYBORCZY NR 21 – województwo opolskie

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: OPOLE.

OKRĘG WYBORCZY NR 22 – część województwa podkarpackiego obejmująca obszary powiatów: bieszczadzki, brzozowski, jarosławski, jasielski, krośnieński, leski, lubaczowski, przemyski, przeworski, sanocki oraz miast na prawach powiatu: Krosno, Przemyśl.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: KROSNO.

OKRĘG WYBORCZY NR 23 – część województwa podkarpackiego obejmująca obszary powiatów: dębicki, kolbuszowski, leżajski, łańcucki, mielecki, niżański, ropczycko-sędziszowski, rzeszowski, stalowowolski, strzyżowski, tarnobrzeski oraz miast na prawach powiatu: Rzeszów, Tarnobrzeg.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: RZESZÓW.

OKRĘG WYBORCZY NR 24 – województwo podlaskie

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: BIAŁYSTOK.

OKRĘG WYBORCZY NR 25 – część województwa pomorskiego obejmująca obszary powiatów: gdański, kwidzyński, malborski, nowodworski, starogardzki, sztumski, tczewski oraz miast na prawach powiatu: Gdańsk, Sopot.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: GDAŃSK.

OKRĘG WYBORCZY NR 26 – część województwa pomorskiego obejmująca obszary powiatów: bytowski, chojnicki, człuchowski, kartuski, kościerski, lęborski, pucki, słupski, wejherowski oraz miast na prawach powiatu: Gdynia, Słupsk.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: SŁUPSK.

OKRĘG WYBORCZY NR 27 – część województwa śląskiego obejmująca obszary powiatów: bielski, cieszyński, pszczyński, żywiecki oraz miasta na prawach powiatu: Bielsko-Biała.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: BIELSKO-BIAŁA.

OKRĘG WYBORCZY NR 28 – część województwa śląskiego obejmująca obszary powiatów: częstochowski, kłobucki, lubliniecki, myszkowski oraz miasta na prawach powiatu: Częstochowa.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: CZĘSTOCHOWA.

OKRĘG WYBORCZY NR 29 – część województwa śląskiego obejmująca obszary powiatów: gliwicki, tarnogórski oraz miast na prawach powiatu: Bytom, Gliwice, Zabrze.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: KATOWICE.

OKRĘG WYBORCZY NR 30 – część województwa śląskiego obejmująca obszary powiatów: mikołowski, raciborski, rybnicki, wodzisławski oraz miast na prawach powiatu: Jastrzębie-Zdrój, Rybnik, Żory.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: BIELSKO-BIAŁA.

OKRĘG WYBORCZY NR 31 – część województwa śląskiego obejmująca obszar powiatu: bieruńsko-lędziński oraz miast na prawach powiatu: Chorzów, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Świętochłowice, Tychy.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: KATOWICE.

OKRĘG WYBORCZY NR 32 – część województwa śląskiego obejmująca obszary powiatów: będziński, zawierciański oraz miast na prawach powiatu: Dąbrowa Górnicza, Jaworzno, Sosnowiec.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: KATOWICE.

OKRĘG WYBORCZY NR 33 – województwo świętokrzyskie

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: KIELCE.

OKRĘG WYBORCZY NR 34 – część województwa warmińsko-mazurskiego obejmująca obszary powiatów: bartoszycki, braniewski, działdowski, elbląski, iławski, lidzbarski, nowomiejski, ostródzki oraz miasta na prawach powiatu: Elbląg.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: ELBLĄG.

OKRĘG WYBORCZY NR 35 – część województwa warmińsko-mazurskiego

obejmująca obszary powiatów: ełcki, giżycki, gołdapski, kętrzyński, mrągowski, nidzicki, olecki, olsztyński, piski, szczycieński, węgorzewski oraz miasta na prawach powiatu: Olsztyn.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: OLSZTYN.

OKRĘG WYBORCZY NR 36 – część województwa wielkopolskiego obejmująca obszary

powiatów: gostyński, jarociński, kaliski, kępiński, kościański, krotoszyński, leszczyński, ostrowski, ostrzeszowski, pleszewski, rawicki oraz miast na prawach powiatu: Kalisz, Leszno.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: KALISZ.

OKRĘG WYBORCZY NR 37 – część województwa wielkopolskiego obejmująca obszary

powiatów: gnieźnieński, kolski, koniński, słupecki, średzki, śremski, turecki, wrzesiński oraz miasta na prawach powiatu: Konin.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: KONIN.

OKRĘG WYBORCZY NR 38 – część województwa wielkopolskiego obejmująca obszary

powiatów: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, grodziski, międzychodzki, nowotomyski, obornicki, pilski, szamotulski, wągrowiecki, wolsztyński, złotowski.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: PIŁA.

OKRĘG WYBORCZY NR 39 – część województwa wielkopolskiego obejmująca obszar

powiatu: poznański oraz miasta na prawach powiatu: Poznań.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: POZNAŃ.

OKRĘG WYBORCZY NR 40 – część województwa zachodniopomorskiego obejmująca

obszary powiatów: białogardzki, choszczeński, drawski, kołobrzeski, koszaliński, sławieński, szczecinecki, świdwiński, wałecki oraz miasta na prawach powiatu: Koszalin.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: KOSZALIN.

OKRĘG WYBORCZY NR 41 – część województwa zachodniopomorskiego obejmująca

obszary powiatów: goleniowski, gryficki, gryfiński, kamieński, łobeski, myśliborski, policki,

pyrzycki, stargardzki oraz miast na prawach powiatu: Szczecin, Świnoujście.
Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej: SZCZECIN.”

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Nieprawidłowości, które wystąpiły m.in. przy wydawaniu kart do głosowania oraz przeliczaniu głosów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej w 2025 roku, a także sposób postępowania z rozpatrywaniem rekordowej liczby protestów wyborczych, zachwiały poczuciem bezpieczeństwa u obywateli oraz obniżyły poziom zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Zgodnie z art. 2 Konstytucji „Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej”. Z zawartej w tym przepisie zasady demokratycznego państwa prawnego Trybunał Konstytucyjny wywiódł zasadę ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, nakładając tym samym na prawodawcę obowiązek takiego kształtowania prawa, a na administrację – wykonywania go w taki sposób, by obywatel czuł się szanowany, a przez to bezpieczny, a tym samym rozwinął zaufanie do tego państwa. Idąc dalej, państwo powinno zadbać o jak najlepsze ukształtowanie przepisów prawa wyborczego – gałęzi prawa tak istotnej w kontekście realizacji podstawowych praw obywatelskich.

W celu wzmocnienia zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zniwelowania niebezpiecznych społecznych skutków wydarzeń związanych z wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej w 2025 roku, przedkłada się projekt nowelizacji ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365), zawierający zmiany realizujące część postulatów zgłaszanych zarówno przez stronę społeczną, jak i sygnalizowanych uprzednio przez Państwową Komisję Wyborczą i Krajowe Biuro Wyborcze.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Zdecydowana większość rozwiązań przyjętych wraz z uchwaleniem Kodeksu wyborczego 5 stycznia 2011 r. funkcjonowała w polskim systemie prawnym, nie będąc zasadniczo zmienianymi, do czasu głębokiej nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie

wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 130, 1349), która zasadniczo przemodelowała niektóre instytucje ważne dla ustroju aparatu wyborczego.

W myśl przedkładanego projektu ustawy wskazany jest powrót do rozwiązań sprzed 2018 r., z drobnymi modyfikacjami i kilkoma nowymi regulacjami. Ponadto projekt przewiduje zmianę w ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 472), stanowiącą konsekwencję zmian proponowanych w odniesieniu do kodeksu wyborczego.

2.1. Okręgowe komisje wyborcze

Zgodnie z obowiązującym przepisem art. 170 § 1 w skład okręgowej komisji wyborczej wchodzi od 4 do 10 członków powoływanych przez Państwową Komisję Wyborczą spośród osób mających wykształcenie wyższe prawnicze, a także – z urzędu, jako jej przewodniczący – komisarz wyborczy, przy czym członkiem nie może zostać osoba, która ukończyła 70 lat.

Projekt przewiduje powrót do rozwiązań sprzed 2018 roku, w myśl których w skład okręgowej komisji wyborczej wchodzi taka sama liczba osób, powoływanych jednak spośród sędziów. Projektodawcy są przeświadczeni, że aktualne brzmienie przepisu nie daje rękojmi apolityczności członków okręgowej komisji wyborczej. Zastąpienie „osób mających wykształcenie wyższe prawnicze” sędziami stanowi, co prawda, istotne zawężenie kręgu potencjalnych członków, jednakże sprawi, że zostaną nimi osoby nie tylko – z natury sprawowanego urzędu – apolityczne, ale także cechujące się wysokim poziomem profesjonalizmu, rzeczywiście wykonujące zawód prawniczy.

Projekt, tak jak i obowiązująca przed 2018 rokiem regulacja, bierze jednak pod uwagę potencjalne trudności w obsadzeniu okręgowych komisji wyborczych, w związku z obłożeniem sędziów wieloma obowiązkami, głównie orzecznictwymi. Na wypadek zaistnienia takich trudności, projekt pozwala Państwowej Komisji Wyborczej powołać w skład okręgowej komisji wyborczej sędziego w stanie spoczynku (a zatem sędziego, który przeszedł w stan spoczynku w związku z osiągnięciem 65. roku życia lub sędziego, który został w stan spoczynku przeniesiony), o ile nie ukończył on 70 lat. W przypadku ukończenia 70. roku życia przez powołanego już członka okręgowej komisji wyborczej, jego członkostwo wygasa z mocy prawa, zgodnie z pkt 1a dodawanym w art. 171, w § 1.

Sędziów do składu tej komisji będzie zgłaszał Minister Sprawiedliwości, który uprzednio uzgodni ich liczbę z Państwową Komisją Wyborczą. Okręgowe komisje wyborcze ostatecznie wciąż powoływać będzie Państwowa Komisja Wyborcza. Powierzenie wyznaczania sędziów do składu okręgowej komisji wyborczej Ministrowi, a nie komisarzowi wyborczemu, jest podyktowane koniecznością zapewnienia, że Minister Sprawiedliwości, jako organ sprawujący nadzór nad działalnością administracyjną sądów, ma najszersze pojęcie o aktualnym nasyceniu poszczególnych okręgów wyborczych sędziami, jak i obłożeniu sędziów obowiązkami orzecznymi (a w rezultacie brakiem możliwości ewentualnego pogodzenia tych obowiązków z obowiązkami członka okręgowej komisji wyborczej).

Projekt wprowadza także analogiczne nowe brzmienie przepisu art. 174 § 1 w odniesieniu do rejonowej komisji wyborczej.

2.2. Urzędnicy wyborczy

Urzędników wyborczych w każdej gminie powołuje, zgodnie z obowiązującymi przepisami, Szef Krajowego Biura Wyborczego. Niniejsze przedłożenie zakłada zmianę brzmienia art. 191a § 1 na takie, które sprowadza się do powierzenia powoływania urzędników wyborczych Szefowi Krajowego Biura Wyborczego, jednak spośród pracowników urzędu gminy. Wniosek do dyrektora delegatury Krajowego Biura Wyborczego w tej sprawie ma składać wójt tej gminy. W myśl niniejszej zmiany za kompetencje osób powoływanych na urzędników wyborczych ręczyć będzie wójt. Konsekwencją tej propozycji jest konieczność uchylecia zdania drugiego w przepisie art. 191b § 1, który wyłącza z możliwości powołania w skład Korpusu Urzędników Wyborczych osobę zatrudnioną w urzędzie gminy, gminnej jednostce organizacyjnej lub osobie prawnej w gminie, w której osoba ta miałaby wykonywać swoją funkcję jako urzędnik wyborczy.

2.3. Sekretarz obwodowej komisji wyborczej

Obowiązujące przepisy ustawy nie przewidują istnienia funkcji sekretarza obwodowej komisji wyborczej.

Niniejszy projekt kreuje zatem ustawowe umocowanie i uregulowanie swego *novum* w prawie wyborczym, jakim będzie sekretarz obwodowej komisji wyborczej. Zgodnie z projektowanym art. 183a, głównym zadaniem sekretarza obwodowej komisji wyborczej

będzie zapewnienie prawidłowości działań komisji wyborczej, we współdziałaniu z przewodniczącym obwodowej komisji wyborczej. Przepis powierza sekretarzowi obwodowej komisji wyborczej m.in. koordynowanie: przeliczenia i sprawdzenia kart do głosowania podczas ich odbioru i przed rozpoczęciem głosowania; przebiegu głosowania; ustalania wyników głosowania; sporządzania protokołu głosowania oraz jego podpisania i podania do wiadomości publicznej; spakowania protokołu głosowania, jego kopii i przekazania ich do komisji wyższego stopnia oraz spakowania pozostałych dokumentów z głosowania i przekazania ich w depozyt urzędnikowi wyborczemu. W rezultacie, wiele zadań wykonywanych aktualnie głównie przez przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej zostanie przeniesionych na czynnik profesjonalny, jakim – w zamyśle projektodawców – ma być sekretarz obwodowej komisji wyborczej.

W myśl proponowanych rozwiązań sekretarz obwodowej komisji wyborczej będzie powoływany przez właściwego komisarza wyborczego spośród kandydatów zgłoszonych mu przez wójta. Osoba zgłaszana przez wójta na kandydata na sekretarza obwodowej komisji wyborczej będzie jednak musiała spełniać szereg wymagań opisanych w art. 183a § 1, spośród których najistotniejszy jest zawarty w pkt 4 wymóg, by kandydat był pracownikiem urzędu obsługującego organy administracji rządowej, samorządowej lub jednostek im podległych lub przez nie nadzorowanych, ewentualnie posiadał 2-letni staż pracy w tych urzędach lub jednostkach albo był nauczycielem mianowanym albo nauczycielem dyplomowanym. Jednocześnie kandydat na sekretarza obwodowej komisji wyborczej nie będzie mógł m.in. być członkiem partii politycznej, członkiem organu pochodzącego z wyborów powszechnych, kandydatem w tych wyborach, komisarzem wyborczym, pełnomocnikiem komitetu wyborczego czy mężem zaufania ani osobą skazaną prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Spełniający takie wymagania kandydat, po powołaniu przez komisarza wyborczego na sekretarza obwodowej komisji wyborczego, będzie dawał rękojmię apolityczności i profesjonalizmu w wykonywaniu powierzonych mu zadań.

Projekt przewiduje jednak również sytuację, w której sekretarz obwodowej komisji wyborczej nie wykonuje obowiązków albo wykonuje je nienależycie, nie uczestniczy w pracach obwodowej komisji wyborczej bez usprawiedliwienia albo podejmuje działania sprzeczne z prawem. Właściwy komisarz wyborczy, w myśl projektowanego art. 183a § 6, ma obowiązek takiego sekretarza odwołać.

Utworzenie funkcji sekretarza obwodowej komisji wyborczej sprawi, że najbardziej istotne zadania będą koordynowane przez czynnik profesjonalny i apolityczny, dający rękojmię prawidłowości czynności podejmowanych przez całą obwodową komisję wyborczą. Wiązać się z tym będzie jednak istotna odpowiedzialność sekretarza obwodowej komisji wyborczej, większa niż przewodniczącego komisji. Z tego względu, ale także w związku z wysokimi wymaganiami stawianymi kandydatowi na sekretarza obwodowej komisji wyborczej, jak i wagą zadań, które zostaną mu powierzone w przypadku powołania na tę funkcję, art. 183a § 5 przewiduje dietę w wysokości 130% diety przysługującej przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej.

Takie ukształtowanie funkcji sekretarza obwodowej komisji wyborczej czyni koniecznym nadanie nowego brzmienia art. 82 § 5 ustawy i wyposażenie sekretarza w prawo do wniesienia protestu wyborczego przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi danej osoby.

2.4. Zmniejszenie stałych obwodów głosowania

Jedna z podstawowych zmian dotyczy art. 12 § 3 i polega na zmniejszeniu maksymalnej liczby mieszkańców, dla których tworzy się stałe obwody głosowania. Aktualnie stały obwód głosowania można utworzyć dla maksymalnie 4000 mieszkańców. Zgodnie z nowym brzmieniem przepisu stały obwód będzie liczył co najwyżej 3000 mieszkańców. Nie przewiduje się natomiast zmniejszenia dopuszczalnej liczby członków obwodowej komisji wyborczej.

Zmniejszenie stałych obwodów głosowania ma na celu zwiększenie sprawności wypełniania obowiązków przez członków obwodowych komisji wyborczych. Wyborca w zmniejszonym stałym obwodzie głosowania będzie się czuł bardziej bezpiecznie, mając mniejsze szanse na odczuwanie negatywnych skutków dyskomfortu związanego ze zjawiskiem coraz częściej widocznym przy każdych przeprowadzanych ostatnio w Rzeczypospolitej wyborach, czyli tworzącymi się długimi kolejkami, powodującymi niepokój związany z obawą, czy wyborca zdąży w ogóle oddać głos przed zamknięciem lokalu.

2.5. Komisarze wyborczy

Obecnie komisarzy wyborczych, w liczbie 100, powołuje Państwowa Komisja Wyborcza na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych spośród osób mających wykształcenie wyższe prawnicze oraz dających rękojmię należytego pełnienia tej funkcji. Projekt przewiduje zmianę brzmienia art. 166 § 3 w kontekście trzech zasadniczych kwestii:

- a) zmniejszenia liczby komisarzy wyborczych ze 100 do 49,
- b) zawężenia kręgu potencjalnych kandydatów na komisarzy wyborczych do sędziów,
- c) powierzenia wnioskowania do Państwowej Komisji Wyborczej w tej sprawie Ministrowi Sprawiedliwości (który będzie obowiązany do zasięgnięcia opinii właściwego miejscowo kolegium sądu apelacyjnego).

Zmniejszenie liczby komisarzy wyborczych stanowi powrót do regulacji obowiązującej przed 2018 rokiem. W ocenie projektodawców nie było potrzebne zwiększenie liczby komisarzy wyborczych do arbitralnie przyjętej liczby 100, nieznajdującej żadnego racjonalnego uzasadnienia. W efekcie proponowany jest powrót do liczby 49 komisarzy wyborczych. Analogicznie do zmian proponowanych w odniesieniu do członków okręgowej i rejonowej komisji wyborczej, projekt przewiduje powierzanie sprawowania funkcji komisarza wyborczego jedynie sędziom, kierując się tożsamymi argumentami dotyczącymi profesjonalizmu i apolityczności sędziów oraz ich poszanowania dla państwa i stanowionego przez nie prawa. Wniosek do Państwowej Komisji Wyborczej w tej sprawie będzie składać Minister Sprawiedliwości, jako organ sprawujący nadzór nad działalnością administracyjną sądów, nie zaś minister właściwy do spraw wewnętrznych.

2.6. Ustalanie liczby posłów wybieranych w okręgu wyborczym

Państwowa Komisja Wyborcza 21 października 2022 r. złożyła wniosek do Marszałka Sejmu w sprawie zmiany granic okręgów wyborczych i liczby posłów w nich wybieranych, w związku z faktem, że „konieczność taka wynika ze zmian w zasadniczym podziale terytorialnym państwa lub ze zmiany liczby mieszkańców w okręgu wyborczym lub w kraju”. Państwowa Komisja Wyborcza alarmowała we wniosku, że „zwraca uwagę, że aktualny podział na okręgi wyborcze określone w załącznikach do ustawy narusza przepisy Kodeksu wyborczego”.

Określenie granic okręgów wyborczych i liczby posłów wybieranych w tych okręgach w załączniku nr 1 do ustawy powoduje każdorazową konieczność przeprowadzenia pełnego postępowania ustawodawczego, prowadzącego do nowelizacji brzmienia załącznika. Wiąże się

z tym zaangażowanie w procedurę Sejmu, Senatu i Prezydenta Rzeczypospolitej. Jednakże praktyka pokazuje, że Sejm nie podejmuje stosownych prac w związku z wnioskami Państwowej Komisji Wyborczej, mimo ustawowego obowiązku wynikającego z art. 203 § 3 Kodeksu wyborczego.

W rezultacie, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom Państwowej Komisji Wyborczej, w celu realizacji konstytucyjnego obowiązku zapewnienia równości wyborów, w projekcie wprowadza się *novum* w zakresie ustalania liczby posłów wybieranych w danym okręgu. Stosownie do nowego brzmienia art. 202 § 3 oraz nowej treści załącznika nr 1 do ustawy, załącznik ten będzie określał jedynie podział na okręgi wyborcze, ich numery oraz granice, a także siedziby okręgowych komisji wyborczych.

Liczbę posłów wybieranych w okręgu, w myśl dodawanych do art. 202 § 2a–2c, określi Państwowa Komisja Wyborcza w drodze uchwały, uwzględniając dane zgromadzone w Centralnym Rejestrze Wyborców. Uchwała będzie musiała zostać zmieniona, jeżeli zostaną stwierdzone znaczące zmiany w Centralnym Rejestrze Wyborców, skutkujące zaburzeniem normy przedstawicielskiej w okręgach. Na Państwową Komisję Wyborczą został także nałożony obowiązek rozstrzygania o ewentualnej potrzebie zmiany uchwały określającej liczbę posłów wybieranych w okręgu do 31 grudnia każdego roku, w celu uniknięcia sytuacji, w której zmiany w Centralnym Rejestrze Wyborców nie spowodują podjęcia przez Komisję problemu zmiany, mimo postępujących zaburzeń normy przedstawicielskiej – tak jak to ma miejsce obecnie w odniesieniu do Sejmu. Na wypadek sytuacji, w której Państwowa Komisja Wyborcza nie dopełni swoich obowiązków, uchwałę w sprawach określonych w art. 202 § 2a–2c podejmie – niejako zastępczo – Sąd Najwyższy.

2.7. Powoływanie obwodowych komisji wyborczych

Aktualne brzmienie przepisu art. 182 § 2 prowadzi do sytuacji niekoniecznie zrozumiałych, co było szczególnie widoczne przy okazji wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej w 2025 r. Państwowa Komisja Wyborcza w *Informacji o realizacji przepisów Kodeksu wyborczego oraz propozycjach ich zmiany*¹ zwracała na to uwagę już w 2024 r.: „Przepisy Kodeksu wyborczego nie przewidują natomiast wymogu, że komitet wyborczy musi

¹ *Informacja o realizacji przepisów Kodeksu wyborczego oraz propozycje ich zmiany*, [on-line]: <https://pkw.gov.pl/wybory-i-referenda/wybory-do-sejmu-i-do-senatu/wybory-do-sejmu-i-senatu-w-2023-r/informacje-ogolne/informacja-o-realizacji-przepisow-kodeksu-wyborczego-oraz-propozycje-ich-zmiany>

zarejestrować listę kandydatów albo kandydata w celu zgłoszenia na danym obszarze kandydatów na członków obwodowych komisji wyborczych. Jest to nieuzasadnione i powoduje, że niejednokrotnie w przypadku przeprowadzania losowania składów obwodowych komisji wyborczych, o czym mowa w § 7 tego przepisu, do składu tych komisji powoływani są ostatecznie kandydaci zgłoszeni przez pełnomocników wyborczych tych komitetów wyborczych, które nie zgłosiły żadnej listy kandydatów (albo listy kandydatów na obszarze danego okręgu wyborczego) albo żadnego kandydata na danym obszarze (albo kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej) w przeprowadzanych wyborach.”.

W rezultacie, projekt wychodzi naprzeciw tym oczekiwaniom, proponując rozwiązanie, w myśl którego pełnomocnik wyborczy albo upoważniona przez niego osoba będzie mogła zgłosić po jednym kandydacie do każdej obwodowej komisji wyborczej wyłącznie na obszarze okręgu wyborczego, w którym została zarejestrowana zgłoszona przez niego lista kandydatów na posłów, posłów do Parlamentu Europejskiego albo radnych albo zarejestrowany został kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej, senatora albo wójta.

Przyjęcie takiego brzmienia przepisu zagwarantuje, że nie dojdzie do sytuacji, jakich świadkiem była Rzeczpospolita w 2025 r. przy okazji wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej, gdy znaczącą część składu wybranych obwodowych komisji wyborczych stanowiły osoby zgłoszone przez komitety, które ostatecznie nie zarejestrowały kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej. Modyfikacja obecnego brzmienia art. 182 § 2 pkt 1 ma także na celu zerwanie z niczym nieuzasadnionym uprzywilejowaniem komitetów, z których list w ostatnich wyborach wybrano radnych do sejmiku województwa albo posłów do Sejmu.

W związku z faktem, iż pełnomocnik jednego komitetu będzie miał prawo zgłosić do dodatkowego kandydata do danej obwodowej komisji wyborczej w sytuacjach wskazanych w ustawie, przewidziano modyfikację zdania pierwszego w art. 182 § 10, eliminując sytuację, w której przewodniczący i zastępca przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej są członkami zgłoszonymi przez tego samego pełnomocnika wyborczego.

2.8. Zwiększenie maksymalnej liczby członków obwodowych komisjach wyborczych w obwodach utworzonych za granicą

Projekt wprowadza także zmiany dotyczące obwodowych komisji wyborczych w obwodach utworzonych za granicą. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w skład takich

komisji powołuje się od 4 do 12 osób spośród kandydatów zgłoszonych przez pełnomocników wyborczych lub upoważnione przez nich osoby, a także jedną osobę wskazaną przez konsula.

Wziąwszy jednak pod uwagę stale rosnące zainteresowanie Polaków oddaniem głosu za granicą (co potwierdzają wybory do Sejmu i Senatu w 2023 r. – 569 392 głosujących² – oraz ostatnie wybory Prezydenta Rzeczypospolitej w 2025 r. – 604 359 głosujących³), projektodawcy proponują zwiększenie maksymalnej granicy liczby członków obwodowych komisji wyborczych w takich obwodach z 12 do 16 w celu zwiększenia sprawności obsługi chcących oddać głos, jak i głosujących.

2.9. 24-godzinny termin przekazania wyników głosowania w obwodzie

Art. 230 zdanie pierwsze w swoim obecnym brzmieniu stanowi, że jeżeli właściwa okręgowa komisja wyborcza nie uzyska wyników głosowania w obwodach głosowania za granicą albo na polskich statkach morskich w ciągu 24 godzin od zakończenia głosowania, głosowanie w tych obwodach uważa się za niebyłe.

W tym zakresie projekt opiera się na założeniu, że przekazanie protokołu wyniku głosowania zarówno w obwodzie głosowania utworzonym za granicą czy na polskim statku morskim w ciągu 24 godzin od godziny 21⁰⁰ czasu miejscowego, jak i w obwodzie utworzonym w kraju, nie jest zawsze możliwe. Proponuje się zatem utrzymanie, co do zasady, 24-godzinnego terminu dla obwodowej komisji wyborczej na przekazanie protokołu wyników głosowania okręgowej komisji wyborczej. Jednocześnie, przewiduje się umożliwienie właściwej okręgowej komisji wyborczej przedłużenia terminu, ale jedynie wyjątkowo, w uzasadnionych przypadkach. Nieuzyskanie przez tę okręgową komisję wyborczą wyników głosowania z tego obwodu w przedłużonym terminie będzie skutkować uznaniem głosowania w danym obwodzie za niebyłe.

Podkreślenia wymaga, że zasada ta – w myśl niniejszego projektu – zostanie rozszerzona również na obwody głosowania utworzone w kraju.

²Wyniki głosowania w wyborach do Sejmu w 2023 r. Polska, statki i zagranica, <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/sejm/wynik/pl>

³ Wyniki ponownego głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r. Zagranica, <https://prezydent2025.pkw.gov.pl/prezydent2025/pl/2/wynik/pow/149900>

2.10. Zmiana wyników głosowania

Wątpliwości, narastające wraz z kolejnymi doniesieniami o nieprawidłowościach w ustalaniu wyników ponownego głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej w 2025 roku, spowodowały złożenie przez obywateli wyjątkowo wielu protestów wyborczych w trybie przewidzianym w nowelizowanej ustawie, a także zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa bezpośrednio do jednostek organizacyjnych prokuratury.

W wyniku prowadzonych przez Prokuratorów Regionalnych postępowań przygotowawczych o czyny z art. 248 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383), tj. o czyny dotyczące naruszenia prawidłowego przebiegu wyborów lub referendum, przeprowadzono proces dowodowy obejmujący protokolarne oględziny kart wyborczych w 250 obwodowych komisjach wyborczych, w wyniku czego „(...) w 84 z nich ujawniono rozbieżności pomiędzy oficjalnymi wynikami podanymi w protokołach głosowania a ustaleniami wynikającymi z oględzin kart, w tym 6 komisjach doszło do odwrotnego przypisania głosów kandydatom”⁴. Ponadto, w skali kraju zarzutami objęto 29 członków obwodowych komisji wyborczych.

Doprowadziło to do utraty przez część społeczeństwa zaufania tak do oficjalnie ustalonych wyników głosowania, jak i wyników wyborów. W wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej obywatele wybierają bezpośrednio głowę państwa, reprezentującą je na zewnątrz, a ponadto: Zwierchnika Sił Zbrojnych. Istotne jest, aby Rzeczpospolita Polska była reprezentowana przez władze posiadające pełną legitymację do sprawowania swoich urzędów, zwłaszcza w aktualnej sytuacji geopolitycznej.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społeczeństwa i organizacji pozarządowych, które wzywały do podjęcia przez organy państwa działań zmierzających do ustalenia rzeczywistych wyników głosowania, proponuje się przyjęcie rozwiązania, które mogłoby stanowić remedium. W sytuacji, gdy protest wyborczy został uznany za zasadny i mógł mieć wpływ na wynik głosowania, Sąd Najwyższy będzie mógł podjąć uchwałę w sprawie zmiany wyników głosowania. Istotne jest jednak to, że uchwała ta nie będzie miała wpływu na wynik wyborów. Efektem takiej uchwały będzie umożliwienie społeczeństwu obywatelskiemu poznania rzeczywistych (lub najbardziej możliwie zbliżonych do rzeczywistych) wyników głosowania, bez zmiany rezultatów tego głosowania, tj. bez zmiany przydziału mandatu.

⁴ źródło: Informacja Prokuratora Generalnego dla Marszałka Senatu z dnia 30 października 2025 r.

Zmiana wyniku wyborów nie jest możliwa do dokonania bez odpowiednich zmian legislacyjnych na poziomie konstytucyjnym.

Jednocześnie - w ocenie projektodawców - proponowane rozwiązanie pozwoli uczynić zadość oczekiwaniu transparentności i przyczyni się do odbudowania zaufania społeczeństwa do wyborów, jak i państwa.

3. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi zostaną zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz wyniki konsultacji będą przedstawione w ocenie skutków regulacji.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.